

Přehled psychických problémů, které mohou vzniknout při anebo po diagnóze a léčbě maligní choroby

Jeroným Klimeš¹, Zdeněk Adam², Zdeněk Boleloucký³, Luděk Pour²

¹Soukromá psychologická ambulance – PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D., Praha 9 – Újezd nad Lesy

²Interní hematologická a onkologická klinika LF MU a FN Brno, pracoviště Bohunice

³Oddělení psychiatrie a psychoterapie Svitavské nemocnice, Svitavy

Prodlužování celkového přežití onkologických pacientů a zvyšování jejich prevalence v populaci zvyšuje zájem o případné psychické problémy, přítomné ať již v průběhu léčby, nebo po ukončení léčby. Mezi nejčastější psychické problémy onkologických nemocných patří strach a úzkost, deprese, patologická únava a posttraumatická stresová porucha. Několik klinických studií prokázalo, že neléčená deprese je spojena s četnějšími somatickými komplikacemi a s horší prognózou základní nemoci než u nemocných se stejnou nemocí, ale bez deprese. K rozvoji deprese napomáhá nenaplnění „nově vzniklých potřeb nemocných“. Psychické poruchy se mohou objevit i po ukončené léčbě. Starší psychiatři měli pro tuto situaci termín deprese z odbřemenění, dnes se tato situace nazývá posttraumatická stresová porucha. Deprese může indukovat různé bolesti, nejčastěji bolesti břicha, ale málo je známo že deprese může navodit i psychogenní horečku a psychogenní noční pocení. Někdy může být onkologické onemocnění provázeno těžkou depresí s psychotickými rysy, dřívejším termínem involuční melancholie. Problémem je také patologická únava, která v době léčby postihuje téměř všechny nemocné, ale u 30–40 % nemocných může přetrvávat i po ukončení léčby. Fyzické cvičení dle posledních poznatků má příznivý vliv jak na depresi, tak i na patologickou únavu. Z uvedených poznatků vyplývá doporučení pro hematology a onkology – včas tyto psychické komplikace odhalit a včas odeslat tyto nemocné do odpovídající psychologické či psychiatrické léčby.

Klíčová slova: anxieta, deprese, patologická únava (fatigue), posttraumatická stresová porucha.

Overview of psychological problems accompanying cancer

In recent years, dramatic advances in early detection and treatment options have increased the overall survival rates in patients of all ages with cancer and malignant hematologic diseases. At the same time, these improved treatment options are also associated with substantial long-term side effects, such as fatigue, pain, anxiety, and depression and posttraumatic stress disorder, that interfere with patients' ability to perform daily activities. Furthermore, patients with cancer may have preexisting psychologic or psychiatric conditions that affect their ability to cope with cancer. Survivors of cancer are about twice as likely to report medication use for anxiety and depression as adults who do not have a personal history of cancer. Depression is also common in all cancer diseases and is often associated with a poor prognosis. The inspiration for this text was the recent version of Distress Management, Version 3.2019, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology, which emphasizes the needs to implement the integration of psychosocial care into clinical cancer care. Based on this recommendation all psychical consequences of cancer are described in this text. And it depends on the oncologists or haematologists, if he can help patients to solve his psychical problems, or if he refers the patient to psychologist or psychiatrist.

Key words: cancer, anxiety, depression, fatigue, posttraumatic stress disorder, unmet needs.

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

prof. MUDr. Zdeněk Adam, CSc., Adam.Zdenek@fnbrno.cz

Interní hematologická a onkologická klinika LF MU a FN Brno, pracoviště Bohunice, Jihlavská 20, 624 00 Brno

Cit. zkr.: Vnitř Lék 2020; 66(2): e28–e37

Článek přijat redakcí: 12. 12. 2019

Článek přijat k publikaci: 18. 2. 2020